

Keresztnévhasználat és névtipológia összefüggése a finnben és a magyarban

TAKÁCS Judit

1. Két nyelv névrendszerének összevetésekor természetes, hogy számtalan tipológiai eltérésre bukkanunk. Még akkor is így van ez, ha a két közösség hasonló kultúrkörbe tartozik, kulturális hagyományaik és névhasználati körülményeik is hasonlóak.

A tulajdonneveknek (köztük a személyneveknek) ugyanakkor valójában nem is lehet általános, minden nyelv számára elfogadható, egységes rendszerezését adni, mivel még a tulajdonnév fogalma sem azonos valamennyi nyelvben, a csoportosításuk, kisebb kategóriák kialakítása pedig különösen eltérő (Hajdú 2003: 150).

Ez a gondolat egybecseng Minna Saarelmáéval, aki szerint a különböző nyelvek személynevekre vonatkozó terminológiája rendkívül különböző lehet, akár annyira is, hogy nem fordíthatók le egyenesen egyik nyelvről a másikra, sőt sokszor nem is feleltethetők meg egymásnak. Legjobban saját nyelvi környezetükben és az ehhez tartozó névrendszerben értelmezhetők (Saarelma 2008: 176).

A finn és magyar személynévrendszer között is számos tipológiai eltérést találunk, más a családnevek és a keresztnévből származó alakváltozatok megközelítése, és jelentős eltéréseket mutat az egyéb névtípusok kategorizációja is. A legfőbb eltérések abból fakadnak, hogy alapvetően különbözik a két nyelv fő névtipizálási szempontja: míg a magyarban a formális jegyek, addig a finnben a névhasználati aspektus a legfőbb szervező elem, ezért is lett például a hivatalos és nem hivatalos státuszú nevek csoportja névtipológiájuk két alapkategóriája. Néhány névfajta esetében tetten érhető a szituáció és kontextus döntő hatása is: a seläntakaisnimi-t (gúnyos hangulatú említőnév) megvizsgálva például egyértelmű, hogy a többi, hasonló funkciójú vagy alakú említőnévtől azoktól jellegzetesen eltérő használati körülményei határozzák el (Saarelma 2008: 175).

A finn és a magyar névtípusok között azonban néhány esetben olyan eltérések is vannak, melyekre egyértelmű magyarázatot csak nyelven kívüli okok adhatnak. A nem hivatalos személynévtípusok között említik a *lasten työnimi-t*, melynek szó szerinti jelentése „a gyermek munkaneve”, funkcióját tekintve pedig a gyermek születése előtt használt, nem hivatalos neve (uo.). Ilyen elnevezésekre példa természetesen a mi nyelvünkben is van, de míg ezeket a magyarban önálló névtípusként nem kategorizálják, használatukat és használati gyakoriságukat (illetve ebből következően önálló névcsoportként való kezelésüket) a finnben számos, kifejezetten nyelven kívüli ok (pl. törvényi szabályozás) magyarázza.

Írásomban a finn és a magyar keresztnévadási szabályozás és a névhasználati körülmények áttekintésével kívánok magyarázatot adni néhány ritkább nem hivatalos finn névtípus (a *seläntakaisnimi* és a *lasten työnimi*) önálló terminussal való elnevezésére.

2. A keresztnévadási szabályok és lehetőségek összevetése

2.1. A magyar szabályok¹

a) A névadási lehetőségek szabályozása Magyarországon közismerten szigorú, törvény és törvényerejű rendeletek által van szabályozva (Ladó – Bíró 1998: 6). Anyakönyvezni a szülők által meghatározott sorrendben legfeljebb két, a gyermek nemének megfelelő utónevet lehet a Magyar Tudományos Akadémia által összeállított utónévjegyzékből – mondja ki az 1982. évi 17. törvényerejű rendelet 30. §-ának 4. bekezdése. Az anyakönyvet (amely a gyermek család- és keresztnévét/-neveit tartalmazza), csak akkor állítják ki, ha a keresztnévválasztás megfelel a jogszabályban előírtaknak.

A névválasztásra és annak bejelentésére a maximális várakozási idő egy hónap, utána a gyámügyi hivatal felszólítja szülőket a névadásra, melyre maximum 30 napot kapnak. Amennyiben a gyermeket egyedül nevelő szülő vagy a szülőpár valamilyen okból ez idő alatt sem tud vagy kíván megállapodni a gyermek nevééről, helyettük a hivatal határozattal dönt. Összességében tehát elmondhatjuk, hogy egy magyar gyermek legfeljebb 60 napig lehet hivatalosan is „névtelen”.

A gyakorlatban viszont az a tipikus, hogy a család közlése alapján a születés után szinte azonnal feljegyzik a gyermek nevét. Ekkor az utód család- és keresztnévét is meg kell adni, az anyakönyvezés pedig maximum két napon

¹ A magyar keresztnévadásra és használatra vonatkozó jogszabályok és törvények forrása: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700149.KOR (21. §)

belül lezajlik, és egy héten belül a hivatalos iratokat is megkapja postán a gyermek. Tapasztalataim szerint Magyarországon viszonylag ritka jelenség az, ha a szülés után döntenek el a szülők az utód nevét.

b) 1953 óta a jogszabályok szerint csak két keresztnév adható, addig tetszőleges számú nevet adhattak a szülők gyermeküknek (Megyeri-Pálffy 2013: 133–134; Raátz é.n.: 1). Az uniós országok ebben általában nem kötik meg a szülőket, sok országban (például Finnországban is) ma is gyakori a három keresztnév használata, és máshol az ennél több sem ritka.

Az 1945 utáni időszakban egy darabig Magyarországon még jó néhány évig szinte semmilyen korlátozás alá nem esett a keresztnévadás. Még mindig az 1894. évi XXXIII. névtörvény volt életben, mely szerint az anyakönyvbe azt és annyi nevet jegyeztek be, amennyit a szülő választott gyermekének. (Nem volt ritka, hogy egy gyereknek három-négy neve volt, de előfordult 15 neves bejegyzés is). Egyedüli megkötés az volt, hogy a nevet magyaros formában kellett beírni, de nemzetiségi személy esetében a bejegyzett magyar névforma mellett zárójelbe téve szerepelhetett a nemzetiségi is (Raátz uo.).

E jelenség elterjedéséről Hajdú Mihály írt részletesen (2003: 583–601). Kutatásai szerint Magyarország egyes területei eltéréseket mutatnak a több keresztnév használata szempontjából, de a társadalmi helyzet és vallási felekezethez tartozás is befolyásolja a több név adását. A magyar nyelvterület nagy részén a XVIII. század végén még csak kis mértékben élt ez a szokás, az 1830-as évektől viszont megdőbbszöröződött a két, illetve három nevet viselők aránya.

c) Az anyakönyvbe csakis az Új magyar utónévkönyvben szereplő neveket lehet bejegyezni (a lista megtalálható a MTA Nyelvtudományi Intézetnek honlapján²). E szabály alól csak a Magyarországon élő nemzetiségiek, nemzetiségi anyanyelvűek, valamint a nem magyar állampolgárok és a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok gyermekei kivételek.

Ha a szülők által választott utónév nem szerepel az utónévjegyzékben, annak használatát és névlistába vételét hivatalosan kérvényezni kell. Az új nevek elbírálásakor a Nyelvtudományi Intézet 14 alapelvet követ, melyek elsősorban a név alakjára vonatkoznak. Fontos szempont az is, hogy az új név illeszkedjen a meglévő keresztnévrendszerbe, illetve ne legyen dehonesztáló a viselőjére, azaz jelentése ne legyen pejoratív vagy sértő.

A Ladó János-féle, 1971-ben megjelent Magyar utónévkönyvben eredetileg szereplő 895 női és 932 férfinev száma az idők folyamán jelentősen

² <http://www.nytud.hu/oszt/nyelvmuvelo/utonevek/index.html>

megnövekedett. Az 1997-ben megjelent átdolgozott, kibővített névlista (a Ladó – Bíró-féle Magyar utónévkönyv) ennél már 231-gyel több férfi és 548-cal több női nevet tartalmaz, de a keresztnévek száma azóta is napról napra nő, jelenleg több mint 4000 név szerepel rajta. Az állandó bővülés azt sugallja, hogy a magyar nyelvű közösség névadói számára terhes ez a szabályozottság, túl merevek a szabályok, és a kiüresedő tradicionális névadási szokásokat a lexika bővítésének már ismert eljárásai révén (kölcsonzés más nyelvekből, a szóalkotás valamely típusa) igyekeznek élettel megtölteni (Fercsik – Raátz 2009: 12–19).

2.2. Névadási szabályok és lehetőségek Finnországban³

a) Finnországban legfeljebb három keresztnév adható, melyet az anyakönyvvezetőnek kell a gyermek születésével együtt bejelenteni a népességnyelvántartáshoz (Väestörekisterikeskus). A magyar hivatalos eljárástól eltérően a bejelentést mind az anyakönyvvezetőnek, mind a lutheránus vagy ortodox egyházakozség vezetőjének meg lehet tenni.

A finn névtörvény a keresztnévvel kapcsolatban az alábbi elvárásokat támasztja:

- lánynak csak női, fiúnak csak férfinev adható,
- nem adható jelentésében alkalmatlan (a viselőjére nézve sértő) név,
- a finn névrendszerbe írásmódjában vagy típusában nem illeszkedő név csak különleges okkal adható,
- családnév nem adható keresztnévként, sem pedig az apa vagy az anya keresztnévéből képzett *poika-* vagy *tytär-*végű név,
- első keresztnévként nem adható ugyanaz a név, ami a gyermek közvetlen családjában a lány- vagy fiútestvérének már van.

Amennyiben a választott utónév ezeknek a kritériumoknak megfelel, legyen az akár teljesen új név vagy névalak is, bejegyezhető az anyakönyvbe, külön kérvényezni, engedélyeztetni nem kell. A magyarhoz hasonló hivatalos névlista Finnországban nincs, az elmúlt két évszázadban adott férfi és női neveket húszévenkénti bontásban nyomon követhetjük a Népeségnyelvántartó Hivatal szolgáltatása segítségével.⁴

b) A jelenleg használatban lévő összes keresztnév vizsgálata meglepő eredményt mutat. Kiviniemi a hivatalos népességnyelvántartási adatok alapján az 1980-ban használt finn keresztnévek számát körülbelül 34 000-ben ad-

³ A finn keresztnévadásra és használatra vonatkozó jogszabályok és törvények forrása: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850694#L6a>

⁴ <http://verkkopalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu>

ja meg, melyből mintegy 20 000 a női és 14 000 a férfinév (összevetésként: Magyarországon az anyakönyvezhető nevek száma körülbelül 4500, de közülük nagyon sokat egyáltalán nem visel senki). A finn neveknek ez a hatalmas száma részben azzal magyarázható, hogy igen sok a csak egyetlen alkalommal használt, ún. *unikkinimi* ('egyedi név'), számuk ebben a korpuszban kb. 20 000. Másrészt pedig közülük nagyon sokat második vagy harmadik névként jegyezték be, tehát csak a hivatalos iratokban szerepelnek, a mindennapi használatban nem (Kiviniemi 1982: 175–176). Az 1880–2005 között legalább egyszer megjelenő keresztnéveket Kiviniemi 50 000-re teszi (bár ebbe a csupán írásmódjában eltérő neveket is beleszámolja, pl. *Aleksandra – Alexandra*) (Kiviniemi 2006: 22–23).

A több keresztnév adását Kiviniemi divatjelenségnek tartja (1982: 179). Ez Németországból Dánián és Svédországon keresztül terjedt el Finnországban. IX. Károly svéd király (1577–1648) teremtette ezt a divatot, aki gyermekeinek a Gustav Adolf, Karl Filip és Maria Elisabet nevet adta. A több keresztnév adása az 1700-as évektől divattá válva folyamatosan, az 1800-as évektől pedig egyre gyorsabban terjedt. Az 1980-as években mind a finn férfiak, mind a nők körében több mint 10% volt a három, és több mint 80%-a a két keresztnévet viselők aránya (uo. 181). Azóta (és manapság is) ritkaságszámba megy, ha valakinek csak egy keresztnéve van. Ma egy finn újszülött általában két nevet kap: az első a szülők tetszés szerinti választása, a második pedig valamelyik felmenő – általában nagyszülő vagy esetleg dédszülő – első keresztnéve (Maticsák – Buzgó 2013: 99).

c) Finnországban a gyermek gondviselőjének a törvény szerint két hónapja van a gyermek születésétől kezdve, hogy a bejelentse utódja nevét,⁵ és tapasztalataim szerint ezt a két hónapot a finnek ki is használják. Születése után a gyermek neve az idegenek számára sokáig csak *vauva* 'baba', a család pedig legbelsőbb ügyének, magánügynek tekinti a névválasztást. Amíg viszont a gyermek nem kapja meg a hivatalos, végleges nevét, általában a születése előtti becézését, a *lasten työnimi*-t használják.

2.3. A névadási szabályozások legfőbb eltérései

A finn névhasználati szabályok több szempontból is eltérőek, általában lényegesebben megengedőbbek, mint a magyar.⁶ Egyrészt annál sokkal kevés-

⁵ http://www.maistraatti.fi/fi/palvelut/nimiasiat/perustiedot/#Lapsen_nimen_rekisterointi

⁶ Itt jegyzem meg, hogy ugyanez a megengedő, elsősorban az elnevezett érdekeit védő szemlélet figyelhető meg a német névadásban is (vö. Raatz 1996: 75–85). Németországban sem törvény, sem törvényerejű rendelet nem szabályozza a névadást, a joggya-

bé szabályozzák magának a névválasztásnak a lehetőségeit: amennyiben a választott név megfelel a korábban már említett és elsősorban az elnevezett érdekeit védő kritériumoknak, mindenféle hivatalos kérvényezés nélkül, pusztán bejelentés alapján anyakönyvezhető. Az a magyar eljárás, mely szerint bármiféle, a névlistától való eltérést hivatalosan kérvényezni kell, a finnek számára merev, sőt személyi jogaikat sértő jelenség. (Manapság már Magyarországon is egyre többen tartják alapjogaikat sértőnek a névválasztás ilyen módon való szabályozását, ld. Tilk 2002: 658.)

Eltérés mutatkozik a választott keresztnév hivatalossá tételének szempontjából is: míg a finn törvények két hónapot adnak a gyermek végleges nevének kiválasztására és bejelentésére, addig Magyarországon a szülés után azonnal meg kell adni a gyermek hivatalos család- és keresztnévét.

A finnben a magyartól eltérően vannak mindkét nem számára adható, ún. uniszex nevek is, ilyen pl. *Kaino*, *Rauni*, *Armi* (Kiviniemi 1982: 194). Kiviniemi későbbi munkájában ezekre a 'mindkét nem számára adható név' kifejezést használja (2006: 112–115). Ezt a jelenséget a magyar névhasználat ki-küszöbölendőnek tartja, a férfi és női nevek csoportját mereven elkülöníti. Új nevek esetében, ha egy kérvényezett nevet az egyik nemnek már jóváhagyták, azt a későbbiekben a másik nem részére nem javasolják. Néhány logikátlanság azért megfigyelhető e téren, pl. a *Jácint* és a *Bojtorján* férfinév, holott a többi „virágnév” (*Rózsa*, *Ibolya*, *Gyöngyvirág*, *Nárcisz* stb. és az újabban anyakönyvezhetőnek nyilvánított növénynévi eredetű keresztnévek jó része is) a női nevek közé van sorolva.

3. Névtipológiai eltérések a személynevek terén

A keresztnévből származó alakváltozattal vagy névhelyettesítővel való becézés nem nyelvspecifikus sajátság, az ilyen típusú neveknek a nyelvi rendszerekben való elhelyezése viszont jelentős eltéréseket mutat a finn és a magyar nyelvben.

korlat alakította ki az arra vonatkozó szabályokat, hogy mely nevek anyakönyvezhetők. Nincs olyan egységes névlista, mely az engedélyezhető neveket tartalmazza, de az anyakönyvvezetőknek több kézikönyv is rendelkezésükre áll a döntés meghozatalához, ilyen pl. a 66 000 nevet tartalmazó Keresztnévek Nemzetközi Kézikönyve (Internationales Handbuch der Vornamen). Ha ezeket átvizsgálva az anyakönyvvezető nem kíván bejegyezni egy nevet, a szülők bírósághoz fordulhatnak. Egy név bíróság általi engedélyeztetésekor fő szempont a gyermek jogainak maximális előtérbe helyezése, emellett pedig a német hagyomány és szokásrend, illetve és a német helyesírás alkalmazása iránti igény megfogalmazása.

A magyar szakirodalomban a személynevek rendszerét általában névfunkciók szerint tagolják: eszerint megkülönböztetünk családnevet, keresztnévet, ragadványnevet, becenevet és egyéb kisebb személynévi kategóriát, pl. hívónév, szólítónév, álnév stb. (N. Fodor 2010: 13–14; Hajdú 2003: 151–153).

A finn szakirodalomban a névhasználati szempont a legfőbb csoportosítási elve mind a tulajdonneveknek, mind pedig ezen belül a személyneveknek. Kulturális alapú osztályozásuk négy fő kategóriája a személy-, az állat-, a természeti és kultúrnevek csoportja. (Ez utóbbi fogalom igen problematikus, nehezen értelmezhető és félreérthető, jogosan kapott több oldalról bírálatot: Hoffmann 2008a: 219, 223–224, 2008b: 7–8; Seppälä 2013; Koistinen 2009: 311.)

Saarelma a többnevűség keretein (azaz magyar terminust használva a többelemű nevek csoportján belül) elkülöníti a hivatalos és nem hivatalos névfajtákat, előbbin belül az elő-, közép- és családneveket (etu-, väli-, sukunimi) említi. A finn névtipológia a családnevet is megkülönböztető névnek tekinti, mely hivatalossá vált és öröklődik.

Az egyén összes ezeken kívüli, egyéb nevét a nem hivatalos megkülönböztető nevek (epävirallinen lisänimi⁷) közé sorolják, melyek közül elsődleges (primaari lisänimi) a ragadvány- és gúnynev, a másodlagos megkülönböztető név terminus (sekundaari lisänimi) pedig az egyén valamelyik hivatalos (kereszt- vagy család-) nevéből kialakult (igen tágra értelmezett) becenevekre vonatkozik. A harmadik kategória az ezekben nem sorolható egyéb névtípusoké (muut epäviralliset lisänimet) (Saarelma 2008: 174–175), melyek közül írásomban a seläntakaisnimi-t és a lasten työnimi-t emelem ki.

A lasten työnimi a gyerek nem végleges, születése előtt használt nevét, becézését jelenti. Szó szerinti jelentése a 'gyermek munkaneve', azaz a magzat hivatalos névadás előtti elnevezését értik rajta, pl. *Kaveri* 'Haver', *Rusina* 'Mazsola', *Elmo* 'Elmo' (rajzfilmfigura), *Ykkös* 'első', *Alfa*, *Epeli* 'Szimat', *Pikku Myy* 'Kicsi My' (a Muumi család című mesefilm hősei) (Saarelma 2008: 173, 252–253).

A névtípust Elisa Pakarinen vizsgálta részletesen (1995). A korpuszában szereplő nevek jelentős részének nincs kapcsolata a későbbi hivatalos névvel, sok esetben a szülők úgy adják, hogy nemcsak azt nem tudják, mi lesz megszületendő gyermekük neve, de a magzat nemét sem. Sok köztük a tulajdonságra utaló és a nyelvi játékon alapuló elnevezés.

⁷ A *lisänimi* terminus magyar megfelelője általában a ragadványnev, jelen írásomban azonban Nyirkos Istvánt követve (2005: 150) a funkciójára jobban rávilágító *megkülönböztető név* terminust alkalmazom rá.

A magyarban önálló terminus nincs ezekre a nevekre, használatuk alapján leginkább a névhelyettesítők közé sorolhatók. Mivel a finn szabályozás lehetővé teszi, hogy ezt a névalakot a gyermek születése után akár hónapokig is használják a hivatalos név helyett vagy mellett, használata sokkal gyakoribb, mint a hasonló funkciójú és hangulatú magyar alakoknak. A használati gyakoriság miatt e névtípus szerepe megnőtt a névhasználók körében, súlyának jelentősebbé válására utal, hogy a finn személynévrendszerbe önálló altípusként került besorolásra.

Az egyéb nem hivatalos megkülönböztető nevek között említett seläntakaisnimi (gúnyos hangulatú említőnév) formális szempontból kereszt- vagy családnévből alakult névalak, melyen említik (azaz nem szólítják) a névviselőt, affektivitását tekintve pedig negatív, gúnyos konnotációjú. Minna Saarema az alábbi példákat hozza rá: *Jukka > Jukkis, Jakko > Jaska, Rebekka > Bekka, Petteri > Pekka* (2008: 249). Morfológiai szempontból ezek nem különböznek a becéző szándékú nevektől, a legfőbb különbség köztük affektivitásukban (annak gúnyos jellegében) és használati körükben van.

A finn szakirodalomban néha gúnynévként is értelmezik ezt a névtípust, mert hasonló a szemantikai tartalmuk (negatív asszociációik révén utalnak az elnevezett és elnevező/névadó kapcsolatának jellegére), de attól eltérő meghatározó jellegzetessége, hogy kizárólag meghatározott szituációban, a megnevezett távollétében használják (uo.). Erre a szituációhoz kötődő jellegre utal kifejezően finn elnevezése: 'háta mögötti név'. A névtípus a magyarban funkcióját tekintve az említőnévvel, érzelmi töltete (és annak negatív volta miatt pedig) a gúnynevekkel mutat rokonságot.

4. Összefoglalás

A bemutatott névtípusok esete jól példázza a finn névtannak azt a jellegzetességét, hogy a névkategóriák kialakításakor a névhasználati szempontot tartja elsődlegesnek. Bár a finn rendszerezések egy része (pl. Koski 2004) a magyarhoz hasonlóan a formális jegyeket választja a névtípusok osztályozásának alapjául, leggyakrabban azonban kommunikatív nézőpontból, azaz a névhasználat felől közelítik meg a terminusokat.

Láthatjuk, hogy nyelven kívüli jelenségek, esetünkben a konkrét névhasználati körülmények és szabályok jelentősen befolyásolják az egyes nyelvek névtipologizációját. A finn szabályok lehetővé teszik, hogy a gyermek születése előtt használt becézését (lasten työnimi) születése után akár hónapokig is használják becézőnévként a hivatalos név helyett vagy mellett. A használati gyakoriság miatt ennek a névtípusnak a súlya megnőtt a névhasználók kö-

rében, szerepének jelentősebbé válására pedig önálló elnevezése és névrendszerekbe önálló altípusként való besorolása utal.

A seläntakaisnimi példája pedig arra világít rá, hogy nem elég csupán egy név alaki szerkezetét feltárni, hanem a használati körülményekre, kommunikatív helyzetre is figyelmet kell fordítani a kutatónak, aki egy idegen nyelvből származó névtípust akar pontosan értelmezni és saját nyelvének a rendszerben elhelyezni.

Irodalom

- Fercsik Erzsébet – Raátz Judit 2009: Keresztnevek enciklopédiája. A leggyakoribb női és férfinevek. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- N. Fodor János 2010: Személynevek rendszere a kései ómagyar korban. Magyar Névtani Értekezések 2. ELTE BTK, Budapest.
- Hajdú Mihály 2003: Általános és magyar névtan. Osiris Kiadó, Budapest.
- Hoffmann István 2008a: Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula, Nimistöntutkimuksen perusteet. [A névkutatás alapjai.] Magyar Nyelvjárások 46: 217–225.
- Hoffmann István 2008b: A személynévrendszerek leírásához. Magyar Nyelvjárások 46: 5–20.
- Kiviniemi, Eero 1982: Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvallinta. Weilin+Göös, Espoo.
- Kiviniemi, Eero 2006: Suomalisten etunimet. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Koistinen, Ulla 2009: Monipuolisia näkökulmia nimistöntutkimukseen. Virittäjä 113: 310–316.
- Koski, Mauno 2004: Sekundaarinimiä ja opettajien viittausnimiä. Sananjalka 46: 40–80.
- Ladó János 1971: Magyar utónévkönyv. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Ladó János – Bíró Ágnes 1998: Magyar utónévkönyv. Vince Kiadó, Budapest.
- Maticsák Sándor – Buzgó Anita 2013: A finn személynevek történeti rétegei. In: Vörös Ferenc (szerk.), A nyelvföldrajztól a névföldrajzig IV. A nyelvi kölcsönhatások és személynevek. Savaria University Press, Szombathely. 95–108.
- Megyeri-Pálffy Zoltán 2013: Név és jog. A névviselés jogi szabályozásának fejlődése Magyarországon. Gondolat Kiadó, Budapest.

- Nyirkos István 2005: Sirkka Paikkala, Se tavallinen Virtanen. Suomalainen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921. [Az a közönséges Virtanen. A finn családnévhasználat modernizálódása az 1850-es évektől 1921-ig]. Magyar Nyelvjárások 43: 149–53.
- Pakarinen, Elisa 1995: Tiuku Helinä ja Teho Ensio: lasten työnimet. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Raátz Judit 1996: A névválasztás különleges esetei. Névtani Értesítő 18: 75–85.
- Raátz Judit (év nélkül): A magyar keresztnévadás változása a XX. század második felétől. Kézirat. (<http://mnytud.arts.unideb.hu/nevtan/informaciok/pisa/rj-m.pdf>)
- Saarelma, Minna 2008: Henkilönnimet. In: Ainiala, Terhi – Saarelma, Minna – Sjöblom, Paula: Nimistöntutkimuksen perusteet. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 211. Helsinki. 162–264.
- Seppälä, Janne 2013: Kulkine.net – tutkimus epävirallisista kulkineennimistä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Kielten laitos. (www.kulkine.net)
- Tilk Péter 2002: Az emberi méltósághoz való jog „új” összetevője: a névjog. Magyar Közigazgatás 52: 641–650.

*

**The relationship between first name usage and name typology
in the Finnish and Hungarian languages**

In some instances, there are certain kinds of differences between Finnish and Hungarian name types that are only clearly explicable, if issues of usage and language-external factors are considered. *Lasten työnimi* and *seläntakaisnimi* are relatively rare, informal personal name categories. Examples can be found for similar naming methods in Hungarian as well, however, it is not justified to designate a separate category for these names in our language. In Finnish, on the other hand, there are a number of communicative aspects and sometimes straightforward language-external reasons (e.g. statutory regulations) that explain their use and their frequency in the language. The present paper provides a picture about current regulations on Finnish and Hungarian first name usage and name-giving options, in order to highlight the differences and give an explanation for the existence of certain infrequent, informal Finnish name type categories (referred to with distinct linguistic terms).

JUDIT TAKÁCS